

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Tractatus de natura Doctoris A(ngelici) - Cod. Ettenheim-Münster 275

Thomas <von Aquin, Heiliger>

[S.l.], 1631

Tractatvs de natvra theologiae Doct. A.

[urn:nbn:de:bsz:31-129457](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-129457)

Summa Thomae S. Thomae

TRACTATUS DE NATURAE OLOGIAE D. A.

Pro rebus alijs et Saero Sancta Theologia. Tractatu qm
eos Doctoris huiusmodi vestigijs in hanc partem, habere et
ipdis Summae Theologiae distributione et q in quavis parte
agat, praeferre:

Distributio Summae
Thomisticae.

Sunt itaq tres partes eius Summae in quatuor agit de QED
vno in egra. Be trino in Personis. Et creatore reru om. In 2da agit
de QED quatenus is e fructus noster, et de medijs qly ad illa p.
venire possunt. Et qua nobis tractatu de fide p legendum
accepimus. In illi parte agit de QED ut e fides in pter homini
generis in carne assumpta et Sanctificator p Sacramta et
Glorificator in Resurrectione.

de deo uno trino
Creatore etc.
de deo grae nro
medijs ad eu.
Etia
de deo. f. edempt.
sanctif. et gloriif.
nos trino.

Doctrina a. de fide ideo p. ceteris eligenda censuimus, quia haec
e. fundamentum salutis, sine qua impossibile e placere Deo. De
inde quo et eade doctrinae apud alios in Scholis et hoc anno
tradit.

Antequam v. ipsam re aggrediamur, aliqua tot Theologiae
Sciatur omni Regna convenientia ponemus praetibula.

Primo quidem de Principijs eius, et de deo Theologiae aliquid
adscriptur.

DE NATURA THEOLOGIAE.
De Natura Theologiae.

CAPITULUM PRIMUM DE Principiis Sacrae Theologiae.

DUBIUM PRIMUM Quae sint Principia Theologiae Sanctae.

Principia Theol. sicuti sunt in
Prin. Fidei
Conclio sicut Principia Theologiae sunt omnes articuli Fidei
qui vel sunt in Scripturis s. a Deo revelati, vel a Christo
et Apostolis traditi vel in Conciliis oecumenicis definiti. Propterea quod illa
sunt Principia Sacrae alicuius ex quibus suas Conclaves potest deducere,
sed Theologia deducit suas Conclaves ex Principiis quae sunt Articuli

Articuli Fidei sicuti sunt
et ipsi sicuti sunt
in Scripturis s. a Deo revelati
Nota tamen cum Articuli Fidei duobus modis considerari possint
uno quidem modo ut creduntur. Fide divina infusa. Et ut creduntur
Fide humana fide humana acquisita, sine qua Fides divina haberi ordinari
non potest in adultis. Conclaves Theologicae dependent a Fide divina
non ab humana ut quidem volunt: propterea quod Conclaves Theologicae
accipiunt veritatem suam a Revelatione Dei virtuali. Hinc
colligitur probabiliter esse nullam omnino haereticam de Theologia causa
illis a quibus Theologia dependet Principiis Fidei nimirum sita
constituta.

Ratio argum. tamen ex prin. c. p. s. h. l. i. s.
Nota 2do ex dictis Principiis dupliciter posse argumentari Theologiae
legitima pro quodam contra negantes Principia vel aliquid in ipsis articulis
vel contra negantes definitionem Fidei, et Scripturam, et contra
negantes Scripturam, et definitionem Fidei, quod adversarij
vniu. ex his admittunt. Secundo deducendo Conclaves et
quidem vel evidenti illas, et hoc modo deducit Conclaves morales
Theologicae, sive sit utraque Principia Articuli Fidei, sive vna

2
bn. altera v. evidens summo naturali: vel probabili circa quantum
condem salua fide disputare pnt Theologi.

DUBIUM SECUNDUM.

De Certitudine Principiorum Theologiae.

Nam in triplice certitudine in his principiis considerari posse: scilicet
1. in certitudine ipsorum principiorum. 2. in certitudine assensus
3. in certitudine seu firmitate, qua ipsi per assensum adhaerent principijs.
Nam 2. Principia Theologiae possunt spectari vel seipsa, vel
3. ut sunt revelata ei divina substant cognitioni.

Conclusio 1a Principia Fidei si seipsa se considerent, quaedam sunt
certa, ut Deus est, quaedam incerta, ut dies iudicii futurum.
Si v. spectentur prout revelata sunt, omnia sunt certissima.

Conclusio 2a Ille assensus supernaturalis quo assentimur
principijs Theologiae naturalis certissimus est, ita ut impossibile
sit esse falsum. propter quod assensus non omnem suam certitudinem
habet a certitudine assensus divini quod sicut impossibile est assensum
sensu divini esse falsum, ita et non. Unde haec certitudo
assensus non est altioris ordinis quam ulla certitudo naturalis.

Advertendum in certitudine non eodem modo in assensu naturali
ei divino repiri. Nam in naturali pendet a certitudine alteri a se
spectari, necesse est assensus maior esse quam ipsa sit certitudo
si tamen est minor, si videlicet non ratio certitudo haec est necessitas ob
ab illius penetrare, imo si fieri ut assensus omni certitudine
careat, et si obtem sit certus, eo rei necessitas per notitiam
non penetrare, ut ergo assensus naturalis sit certus de obtem in se est cer
tum et haec certitudo ab illius penetrari. In Divino v.
assensus si spectentur obtem secundarium, non pendet assensus ex
certitudine obtem secundarii ex infirmitate perfectione illius divini
qua obtem in suo primario obtem omnia veritas certissimo penetrat
sive in seipsis certa sunt et necesse, sive incerta et contingetia.

et hanc certitudinem divini absentis participat absentis
in quo absent magis propriis Theologicis et e fides.

Conclio 2° h^{ic} Cum ergo Certitudo principiorum proxi substat
divina etiam certissima sint et in altioris ordinis certitudine
legitima firmis adhaerendum, quae velle naturali proprio.

Nota tamen discriminem esse in absentibus et adhaerentibus illis ad res
revelatas, et in absentibus et adhaerentibus illis ad res humane
naturaliter claras, quae his necesse est non liberè absentiat, et adhaerent
illis v. liberè et non necesse, et non nisi interveniente per effectum vo-
luntatis, de quo in tractatu de fide.

Obijcies Lumen naturale non potest ad falsum inclinare, nequing
est a Deo quia lumen fides ergo absentis naturalis ergo certus verit
atque absentis ipsius fidei et non erit certus vni adhaerendum quae
aliter. Respondetur Verum est lumen naturale est a Deo et scilicet quem
ad falsum non inclinare: in eis tamen usu facile potest hoc errare, quae

Cognitio h^{ic} cognitio autem est abstractiva aut intuitiva, si abstractiva
abstractiva seu est indiget ex parte intuitiva. Intuitiva v. sine sensu in hac
simpliciter in vita haberi nequit, sensus a. scilicet fallit. Est a. Intuitiva cog-
nitio rei sentis ut per se est. Abstractiva a. rei non ut per se
Cognitio Intuitiva, et est alio modo apud Theologos simpliciter intelligentia. Illa
seu
visionis sua d^r.

DIVINUM TERTIUM.

De claritate et Evidentia princi- piorum Sacrae Theologiae.

Evidentia
immediata
et
mediata.

Nota Illud dici evidens quod ista clarum est et manifestum ut ne-
cessario illis et absentiat, sive immediate quod evidens
sunt per propria naturalia: quodlibet est vel non est. Quodvis totum
est magis sua parte de. vel mediate sive per medium ut sunt
cordes evidenter et simpliciter evidenter deducta. Invidens

v. illud dicitur ita est obscurum ut illud non necesse illi asseri cogatur.

Conclio 1a Propria Theologiae sicut se spectata quae sunt evidenter, ut Deum esse. quae in evidenter ut Deum esse trinitatem sacramenta conferre gratiam de. per ex Notae. quia Deum esse ita clarum est, ut necesse ei illud asseri, et non libere. Esse u. trinitatem ita est obscurum, ut non nisi libere et voluntate illud in mente asseriatur.

Conclio 2da Si spectentur propria Theologiae ut revelata a Deo, omnia obscura et in evidenter sunt. propter quod illud per cognoscuntur, est obscurum quod est illa. propter autem quod non cognoscuntur per aliud quam per revelationem sed haec est obscura. quod est in per revelationem pro 2do ex script. ad Hebr. 11 ubi Aplos dicit fidem esse certum rem non apparentium. / illud in modo: quod si non apparent certe clara et evidenter non sunt. quod obscura. Item ex. / Cor. 13 dicit nos videre haec per speculum in aenigmate.

Conclio 3tia Absens itidem quo rebus revelatis asseritur obscurum est, et in evidenter. propter quod id in quo solo fundatur. testimonium divinum quo testificatur Nobis vera esse quae revelat, obscurum est quod est ipse absens, quod in hoc testimonio fundatur non potest esse evidens, sed necesse obscurum. Immo v. duplo obscurum est cum nec Deum revelante, nec rem revelata evidenter ostendat.

Conclio 4ta Praeter hunc absens fidei obscurum non datur ulli absens evidens sive per se, sive per discursum. propter quod fides ut probabilis est sententia non habet per discursum quod nec evidenter fidei. 2do quia nemo hanc evidenter advertit.

Obicies. Theologi evidenter articulos fidei contra haereticos et infideles defendunt. quod articulos fidei dicit evidenter notos habere. Atque ut Theologi defendant articulos fidei contra adversarios non est opus ut ipsis evidenter sint articuli fidei sed sufficere argumta haereticorum contra fidei magis articulos allata nihil concludere, si ostendant.

DVBIVM QVARTVM

Quodnam sit munus et officium Theo-
logi?

Adrupte Theol.
muni.

In indagare propria
prophetia verba
interpretari
et ea suadere ad
tempus
disputare contra
aduers.
Contraia scilicet
re.

Conclio Multiplex e Theologi officiu, pauptu quodm
plex e 10 n. De sua propria et scripturis et concilijs ad defini-
tionibz Ecclie indagare et illoru veru sensu inquirere acriter,
Debet illa suadere Auditoribz varijs motiuis v.g.
miraculis, constantia Christi fidelium in fide. Sanctitate
Suei nrae, durae, et alijs de qbz in ipso tractatu agendu. Et
debet contra eos disputare, qd qdam propria admittunt, qda
negant et ex admisis ut negata, concedant cogere. Et
debet arguta ab alijs qtra sua propria dissolvere. Quid
an possit evidenter facere, Sit

DVBIVM QVINTVM

An Theologus possit evidenter rases
Adversarioru dissolvere?

Victor q n: Sicut qd quodcumq; dua propositiones opposita ita
se hnt. Sit una eoru n sit evidenter vera, tunc nec alie
ra illi opposita erit evidenter falsa, Sed articuli fidei n
sunt evidenter veri, ut supra dictu q neq; haeretica propo-
siones illis qtrana evidenter falsa, sed q n evidenter falsu
e n pt demonstrari evidenter falsu. Et n pat Theologi evi-
denter ostendere rases qtra fidem allatas ee falsas.

Nam si si argumenta alijs adversarijs in forma qtra Theo-
logi, vel argumta illius, quo trinitu propria Theologi oppug-
nare peccat in ma, vel in forma: si in forma tunc tum
evidenter pt a Theologo solui: raso qd in oi argumto n consti-
to scilicet neg. scientificas pt ostendi evidenter vtru: si v. in ma-
tine
Nem do Argumta contraria duobz modi solvi posse evidenter
1o Negatiue: qndo nimiru non habet evidenti de opposita

4
propositione sed tñ evidens ē idq̄ assumit̄ in argum̄to n̄ conuenire
illam ad sui assensū. 2do positivē, quōdo evidenter constat veri-
tas contradictoria eis q̄ assumit̄.

Conclio 1a Nullū argum̄tū directū oppugnans articulos
Fidei ex peccatis in māa p̄t a Theologo evidenter solui
positivē. n̄ p̄t evidenter ostendi falsū esse: et hanc con-
clat argum̄tū in titō Dubij allatū.

Conclio 2da Possunt tñ oīa argum̄ta q̄ ḡtra p̄ncipia
Theologica adferunt̄, ab adversarijs, solui evidenter. Negati-
tive. p̄t̄ q̄a semper p̄t ēē evidens illas argum̄tas n̄ conueni-
cere illam ad sui assensū, quamvis ipsa p̄ncipia q̄ conant̄
evertēta evidētia n̄ s̄nt.

Conclio 3ta Si tñ argum̄tū n̄ directē oppugnet̄ fidē
sed tñ indirectē, directē v. oppugnet̄ aliq̄ p̄ncipm̄ natē
ex cuius sublatō sequat̄ et ablatio alicuius articuli Fidei,
tunc p̄t quodvis tale argum̄tū n̄ tñ negativē evidenter sed
et positivē solui. ut si quis conat̄ probare ḡtra sacra Eucha-
ristia mysterium in eo n̄ posse ^{esse} accidentia sine s̄bto, quod
nāa accidentia sit in eō in s̄bto: hoc argum̄tū evidenter solui
p̄t positivē, quā in p̄ntia evidenter notū est n̄ ēē actuale
existētia in s̄bto, sed aptitudinē tñ et ordinē ad inharēndū.
Et hāc de p̄ncipijs Theologiae.

CAPITULUM SECVNDVM De ipsa Sacrosancta Theologia. DVBIVM PRIMVM. Quid sit Theologia, quod eijs subiectū?

Nam p̄t ob̄tū Theologiae sicut in alijs scijs, aliud ēē māde, ob̄tū māde
aliud formale. In māde p̄t s̄btū ab ob̄to distingui, quamvis ^{et} formale.
n. multi his vocibz indifferenter utant̄, nec distinguant clari-
tatis h̄i ḡra, ob̄tū appellab̄nt̄ ipsam, conclēm q̄ s̄btū in omni
sc̄ta: illa n. ē q̄ ob̄iectū sc̄tae, et illud q̄ seu quam p̄t sua respicit

21
Sb̄m v. ē pars illius Conclij cui p̄dicatū att̄nb̄v̄it̄, seu de
qua ipsa sc̄ia cognoscit. Unde seq̄t̄, Sb̄m ē q̄d complexum,
Sb̄m v. q̄d incomplexū.

Adm̄ 2do. Sb̄m formale in potentij et habitibz p̄sertim cog
noscibz d̄st̄nḡvi solent̄ in esse rei, et in esse cognoscibilis. H̄c
formalis in ē rei ē r̄as q̄ p̄m̄pt̄ cognoscibz in Sb̄to, unde vo
cant̄ solent̄ ob̄tm̄ quod, seu terminatiū. H̄c formalis in ē
cognoscibilis ē r̄as seu mediū cognoscendi / q̄ movet ad cog
nit̄ionē Sb̄ti, seu constituit illud in r̄as cognoscibilis, et ideo
vocat̄ ob̄tm̄ quo. H̄c motiva et r̄as sub qua, unde fit
ut comparando d̄ct̄as illas r̄as inter se, illa q̄ pertinet ad esse
rei in Sb̄to, magis comprehendat̄.

Conclio 1^a Theologia si n̄ois etimologia spectet,
ē Sermo seu Sc̄ia de Deo: datur a. duplex de Deo Sc̄ia: Una
ex p̄ncip̄is naturalibz, et ē Metaphys. altera ex p̄ncip̄is
revelatis, et ē Theologia n̄ra de qua agim̄s.

Conclio 2^a Deq̄ ē Sb̄tm̄ primariū Theologiae. Ita D. Th.
q̄ parte 2. 1^a 2. a p̄t̄ q̄ illud ē Sb̄tm̄ sanum Sc̄ia q̄ in
ea tractat̄ ead̄ q̄ d̄ia revocat̄: Sed q̄ q̄ in Theologia trac
tat̄ vel Deq̄ ē vel ad Deū ut ad p̄ncip̄is, vel finē revocat̄,
q̄ Deq̄ ē Sb̄tm̄ sanū Theologiae. p̄t̄ 2° q̄ idē ē Sb̄tm̄
p̄ncip̄is et totū Sc̄ia, q̄ tota Sc̄ia virtute continet̄
in p̄ncip̄is Sed Deq̄ ē primariū Sb̄tm̄ articulorū fidei,
q̄ s̄nt̄ p̄ncip̄ia Theologiae q̄ etiam erit sanum Sb̄tm̄
i^udig Sc̄ia Theologica.

Si quæret̄ cū in Deo multa attributa et diversæ r̄as
concipi possint, sub qua r̄as sit Sb̄tm̄ Theologiae? H̄c Deo cum
S Thoma loco cit. Deū ē ob̄tm̄ sub r̄as absoluta Veritatis, n̄
sub r̄as Salvatoris aut glorificatoris, ut quomodo volunt:
p̄t̄ ex iisdem r̄asibz, q̄b̄ probat̄ ē Deū esse Sb̄tm̄ sanum.
et confirmat̄: q̄ Sb̄tm̄ Sc̄ia d̄t̄ ē q̄d incomplexū ut sit
in finem et r̄as ceterorū et de ip̄so cetera d̄ia, quodam
modo p̄dicent̄ hoc a. convenit Deo ut Deq̄ ē, n̄ a. ut Sal
vator aut glorificator.

Obijcies so form e sctm Theologia et fidei ut dicitur e
 sed Des hie Des n e obtm formale fidei go. nec ut sic Theol.
 pbr m. Ex I. Th. Na De q. i. ubi agens de obto fidei doce
 formale obtm eig ee Deu quatenus e ja veritas n qua Des, sive
 quatenus e revelans. go n sub absoluta rae veritatis. Hodeast m.
 e n Des ut Des obtm formale fidei, licet n m rae seu ee
 cognoscibilis, sive movens, sed e obtm formale m ee rei sive
 terminativu. S. Th. go cu negat Deu ut Deu ee obtm for
 male, de obto formali m esse cognoscibilis, n misse rei loqto
 Nam Des revera credit, nam p'cipua res m fide.

Conclio 3ta Res create ad edariu obtm Theologiae pertinet
 pbr: qu de rebz creatis multiples ex revelatis pmpis veri
 tas complexa revel ostendi pt.

Conclio 4ta Adequata go ee totale obtm Theologiae e
 m hac vita p discursu deductu ex divina revelatione
 bono fieri pt. pbr qa ois talis maan informari pt rae formali
 habitu Theologiae.

Conclio 5ta Raa formalis Theologiae e revelao virtua
 lis ee m alio pbr, qa raa formalis obtm sub qua e illa
 q restringit obtm male ee ita facit illud p'prie sua, ut eiq
 beneficio illa a ceteris distinguat: talis e revelao vir
 tualis. q illa erit raa formalis: ee Conf. ex D. Th. et cor
 Theol. sent. q m hoc distinguunt obtm formale Theol.
 ab obto formali fidei: nam licet utruq sit ja veritas,
 resp. fidei tm e immediate testificans, Des formtr revelas
 resp v. p'pna Theologiae solum testificat m alio: Raa a. e
 diversa et longe diverso modo certificat illtm, qa multo magis
 necessaria e veritas testificantis m eo q formtr ee p'se
 irmat, qua m eo q virtute tm m re p'dicta continet.
 p'sertim qndo haec ipsa continetia unig m alio nec revelat,
 nec p'se ac formtr existit m re revelata. Et hac de obto
 sacrosanctae Theologiae. pergamus ad cetera. Sequitur,

Inv. 11.

DUBIUM SECVNDVM

Quis ex qualis sit assensus Theologicus
et habitus per illū comparatus?

Revelatio
formalis et
immediata

Distincta
et
confusa

Nam 1o aliquid sub divina revelatōe eadere posse duobus modis:
Uno modo formiter et dīm se, q̄a videt̄ ē id, q̄ formiter dicit̄ Deo
et hoc vocat̄ et ē formalis et immediata Revelatō, q̄ velē
distincta, vel confusa, neq̄ n̄ implicat, imo in multis ē Re-
velatō formalis et n̄ p̄ cognitionem distinctā om̄ q̄m ea for-
miter continent, idq̄ d̄up̄t̄ contingit: q̄ndo sit generalis
Revelatō distribuita, ut Sacramta, conferunt gram. b̄i iust̄
Salvati, ois hō ē creat̄ a Deo &c. In his n̄ v̄sib̄l̄t̄ ois
continent, singulares formiter, quamvis confuse. Alio modo
contingit in definitione et partib̄ eius respectu definit̄ Nam c̄y
nitio definit̄ confusa ē respectu definitionis, et nihilōis ois
partes definitionis in definito formiter continent et
ita cū revelat̄ nobis Cr̄m ē hōem satis formiter revelat̄
et at̄ radē, habere corp̄, et at̄m radē, licet hoc non
explicite dicat̄.

Revelatio vir-
tualis et me-
diata

Alio modo continet̄ aliquid sub divina revelatōe, q̄a licet in se formiter
non dicat̄, includit̄, t̄m in radice, t̄m in radice, sicut r̄gi-
bile continet̄ in eo, q̄ d̄r hōem ēē, et hanc vocamus virtuale
revelatōem vel mediatam vel in alio.

Nam 2do Propositionē aliquā posse deduci p̄ discursū Theo-
logiū, vel ex duobus fidei p̄missis, vel ex una de fide et alte-
ra naturali: et hoc ultimo modo d̄up̄t̄: vel n̄ ex v̄sib̄l̄ de fide,
et particulari naturali, inferunt particularis, vel ex v̄sib̄l̄ nat̄,
et particulari de fide inferunt etiam particularis. Pro primo,
exemplo: v̄s hō rite baptizatus ē iustificatus. Sed hic infans ē
rite baptizatus q̄ iustificatus, ubi maior ē v̄s de fide et m̄
partic. nat̄is. Pro 2do ex̄m̄ ē: v̄s hō ē v̄sibilis: Cr̄m ē hō q̄o.
Nam 3tio duobus modis v̄t nos posse discursū ad assentiendū
propositioni illat̄: vno modo t̄m r̄ci formali assentiendū
p̄ propria ac p̄ se eā, ipsū assentiendū conat̄ illat̄: alio modo solū

nam explicante et proponente qd continetur: et quia sub divina
revelacione ut scilicet in assentiendo nitimur, nam rae for-
mali et cae p se: istis n. duobus modis uti pms, et voluntati
libera e' uti quo velia.

Conectio Si propositio illata p Syllog. Theol. continetur, immedi-
ate sub revelac. divina, qm formati continetur in pmissis vel
in aliqua pmissa revelata, ut singularis continetur, sub d. h. i.
butiua vel definitio in definito, tunc si revelac. vultis pmpj
sufficienter ad particularia sub tali revelac. pnta applicetur,
et ho convenienti modo utaq. assensu ille erit fidei et non theo-
logis. pbr qm revelac. divina cadit in oia illa sub vrbitate
contenta, qd sufficit de se ad fidem faciendam. lo oib. si sufficien-
ter proponat. Dixi si convenienti modo utaq. q sic intelligendu
si n. videtur, nam rae formali assentiendi et tunc propria ipse
assensu cae: si n. discursu sic utaq. nunquam efficit assensu
de fide ad theologiu. Dixi item si sufficienter applicetur
revelac. dicit n. certo ei indubitanter p stare id q in particu-
lari ponit, in illo vrbli conceptu contineri, et consequitur veritate
hanc expressam et necessariam ad formalem veritatem vultis qmto assensu
illig: ad veritatem. Distributive necesse e' omni particularium Theolog. d. h. i.
veritas. qm a. cur n. sit fidei cu' vrbli discursu, ut rae for- ab assensu fidei.
mali assentiendi hac e': qm assensu du' fundatim revelac. time
diati, sed in lumine naturali. Unde si fiat assensu resolutio
non sit oio in divina auctoritate, sed in naturale lumen etia:
et ex hac parte claudicat ne possit eo assensu fidei, cum
non sit pura testimoniu Dei, sed mixtu ex revelac. et lu-
mine naturali, si qdem pmissa revelata sunt, sed illustrac. naturali
deducta.

Conectio Si p. illata n. continetur formati in pmissis
vel pmissis revelatis, sed tm virtute et admittendo alicuius
pmpj naturalis, tu e' diversa spci a fide, et e' vere theologis
assensu. pbr in casu quo utimur Syllogis movt rae assenti-
endi nam cae p se, et propria assensu p qm illa rae assentiendi
n. e' pure divina et supernaalis, et immediate a Deo dicta,
sed media mixta ex divina revelac. et lumine naturali ut
supra dicta. pbr et Conectio in casu quo utimur Syllogis movt p.

caus explicante maam q̄ e sub revelac̄ d̄ omnia q̄ postea ē vni
ca rāo absentendi q̄ tum h̄c absentis non fundet̄ in revelac̄
immediata sed mediata, cū n̄ mediis propriis nate ut ponim̄
id sit eē de fide. q̄a tñ revelac̄ eē aliquo modo concurrūt entas
sensu theologicis, in fidei.

Obijcies Non in ing pertinet ad infallibile Dei Veritate ut sint
verē oīa q̄ necnō conneq̄a cū h̄c q̄ ē p̄ se testificat̄ quam
q̄ ipsamet̄ dictū verū sit, quā q̄a vna veritas absq̄ alia non
subsistit: et confirmat̄ a contrario: q̄a q̄ n̄ daret̄ condicti aliquid
contenta in proprio fidei absentis eēt hereticis, q̄a q̄ntm eē
q̄ se redderet̄ falsū Dei testimoniū et virtutem negaret̄
virtutem eiq̄, cū non possit negare alia principia q̄ evidentia
sunt q̄ eē converso absentis illiq̄ veritatis ad fidem pertinet.

Respondet. Non de id eē quo pendet veritas propositionis eē ex
certū, nam q̄ ita sunt conneq̄a, p̄nt p̄ potiam absoluta Dei
separari et sic n̄ manet̄ equalis certitudo. Ad Conf. de contrario
Respondet, aliud eē tractare de veritate, aliud de p̄sumptione
nam q̄ negaret̄ condicti Theologica necniam, iure merito
p̄sumeret̄ hereticis, q̄a crederet̄ potiq̄ negare illud q̄ eē ob
scure, quā illud q̄ eē evidens: q̄ si tñ absurda aliqua cogitac̄
ductiq̄ negaret̄ id q̄ eē evidens, tunc n̄ eēt vere hereticis, si vere
proprio fidei n̄ negaret̄

Conclutio h̄c Nihilis condicti Theologica q̄ p̄rig tñ in reb̄
revelatis continet̄ virtute, postq̄m p̄ Eccliam definit̄, eē for
mit̄ et propriissime de fide n̄ mediate tñ sed immediate, q̄a tñ
id habet̄ illa veritas tñ, ut virtute et mediate, seu in talis
revelata, sed ut revelata formit̄ et in se. Est Cor̄ in Theol.
et p̄br: q̄ Ecclia nihil p̄ definit̄ q̄ Deiq̄ n̄ testificet̄, sed
multa definit̄ in se, ac formit̄ eē de fide, q̄o eē Deiq̄ illa testi
ficat̄. q̄o eo ipso sufficienter sub ob̄o fidei formali constituta
sunt q̄ definit̄. In. p̄br. q̄a Ecclia eē columna et firmamētū ve
ritatis et n̄ magis errare p̄, quā ipse Scriptura, cū eandem
habeat autoritatem, divinit̄ p̄de, sed ad q̄ sunt in Scriptura
sunt immediate revelata q̄o et eiq̄ q̄ revelatis p̄part̄ h̄c

7
credenda erunt immediate revelata. Unde colligitur quoniam
Ecclesia non faciat novam fidem sed antiquam semper explicitam, sua
nihilominus definitione facit ut aliqui dicunt de explicita et formali
fide, quod ante non erat.

Conclusio 4^a Theologiae habitus et fidei sunt distincti specie
propter quod illi habitus sunt distincti specie, qui habent distinctas rationes for-
males. Sed habitus theologiae et habitus fidei habent distinctas ratio-
nes propter quod formalis ratio in scientiis dicitur distinctionem in quibus
clara est.

DUBIUM TERTIUM. An Theologia sit Scientia?

Non potest esse sermo vel de scientia stricte accepta, ut Aristoteles
eam definit, vel de scientia late accepta ut est cognitio certissima
infallibilis et ex principiis infallibilibus ac per discursum acquisita.

Conclusio 1^a Theologia nec est nec dicitur scientia proprie dicta.
propter quod Aristoteles eam definit, propter quod ad hanc scientiam requiritur so-
lertudo, et evidentiis, et hoc per discursum acquisita, quorum
in eo ultimis et theologiae convenienter sunt tamen non habent, neque
evidentia est, neque evidentiis habet principia.

Obijciens 1° Non est necesse ad scientiam ut quod continentem aliquam
deducit ex principiis habeat evidentiam principiorum, sed sufficit eorum
accipere ab aliis cuius sunt evidenter nota, sed theologia accipit sua
principia a Deo cuius sunt evidentissima. 2° Satis est ut dicatur
theologus scientiam habere et Aristoteles, quando ex his principiis in scientia
superiore notis evidenter deducit continentem. 3° propter quod in subalternatis
scientiis sua principia a subalternantibus accipiunt in quibus solis sunt
evidentia, et hi sunt scientia quae de deo dicenda de theologia. Et propter
quod D. Th. art. 2. quod sentiri videtur, dum theologiae simpliciter scientiam
appellans dicit deo eam posse dici scientiam quia sua principia accipit
a scientia superioris in qua sunt evidentia.

Pro deo 1° X. M. ex eius probatione; scientia non subalternata, et ad
veram scientiam respectu eius, et etiam scientiam subalternantem habet
cuius principia subalternata sunt evidenter nota, aliam est scientiam

Ad Conf. Agde. Doct. Angel. illigi debere de Subalternāe improprie
dicta n. n. p. hic eō subalternāe propria cū scia beatorū et Th. col.
eādem habeat propriā et eādem cōtēs, sed q. differant in evidentia
et firmitate. In subalternis scis dicitur B. p. sequi q. eū de im
proprie subalternāe p. quādam similitudinē locutū esse: Nam sicut
scia subalterna p. cadit ex proprijs q. p. sciam superiorē sunt evi
dētia: ubi Theologia ex articulis fidei, q. sunt evidentes per
sciam beatorū.

Conctio 2da Theologia ē scia, si nimirū scia vo
cabulo latiq. quam stiles utamur, quatenus videt accipit
p. cognitione certa firma et infallibili, ut in Notā d. r. m. g.
p. h. r. ex scripturis et Patribus, q. eā sciam appellant. Jerem. 3.
Dabo vobis pastores q. pascant vos scia. Ep. ad Cor. III. si v. ligures
sabuūt, sive scia destruent, et alijs locis plurib. Itē S. August.
lib. 1. de Trinitate c. 7. h. v. scia, quā sapiam appellant aut tribu
illud, quo fides saluberrima gignit, et nutrit, quā scia pluri
m. fidelē pollent, et si fideles sint.

Obijcies Scripturā q. loquunt de scia Theologica, ac v. imo
melius p. de fide illigi: Agde. V. h. a. Scripturā de fide intelligit,
nihil ali. ex his optime n. m. cōtēdem deducere posse, cū Theologia
n. o. s. s. v. a. ex fide habeat infallibilitatem ac certitudinem.
et cōtēs sibi proprias ex revelatis deducas q. e. et d. i. a. p. s. v. a.
late accepta. p. h. r. conf. q. ubi n. p. d. b. t. i. a. n. d. certitudine et firmi
tate cognitionis non ē opus vlla evidentiā, ideo n. stiles illā
in s. v. a. requit, ut firma, sit et certa q. cum cognitio Theolo
gica sit absq. hac certa firma et infallibilis optimē dicitur scia

Secundo Ad sciam repr. infallibilitas obti. sed fact.
ubi eā q. non ē scia. Agde. d. m. Ad sciam n. quā stiles
definit requit infallibilitas obti. Nam tota scia ipsiq. certitudo
oritur ex f. b. t. o., nec p. ē certior scia, quā ipsū obti. ut supra d. i.
m. g. Unde cū infallibilis debeat ēē scia, debeat et ēē infallibile obti.
Theologia v. n. p. d. e. s. ab obti. in certitudine sed a cognitione
divina t. n., unde n. ē op. ut obti. eūz. t. n. p. m. infallibile cognoscatur.
Tertio Theologia saepe agit de rebz quarū connectio n.
ē necēria, sed rerū connectioes in scia dnt ēē necēria q.

8
Rudeo N. M. c. 1. n. sine necesse res, et infallibiles. In se, et
sua natura, tñ ut sunt revelatae, sunt oīo infallibiles.

Nam tñ jo Non oēs discursus Theologici generare habitus scien quanto et q Discursus
tñ tñ Theologia sed et duntaxat, q vel ex utraq pmissa de generat Sciā
fide, vel minimū vna, et altera natura evidente pcedunt: alij n. m Theol.

Discursus q ex utraq natura procedunt, licet sint de rebus Theologi
cis, Theologicū tñ habitus Scientificū nusquā efficiunt.

Secundo. Nec illos qdem oēs q ex utraq revelata, vel ex
vna revelata et altera natura procedunt esse Scientificos, qd saepe
complectunt, multas opiniones, ut hinc et solent multa pposito
nes naturae Discursus n. illi quodam, et si procedant ex revelata, n tñ
in eo sensu, q a spū s. mittentur, et vel de eo dubitatur, et sic tñ
pobabitertq argumentat. Deinde licet alij quodam, assumat revelata
in eo sensu, q a spū s. mittentur, sic tñ tñ alia et pmissa invidet et tñ ptabilis n
erit Scientificus q discursus.

DUBIUM TERTIUM.

An Theologia sit una Simplex
Qualitas?

DUBIUM QUARTUM.

An Theologia sit una Sciā, et una
Simplex qualitas.

Nam de duplici unitate posse illigi, videt de unitate ex
parte sibi et de unitate ex parte sibi formalis.

Conctio Theologia ē una Sciā respectu sibi unitate
Analogica: qd qd qd tractant, in Theologia hnt ordi
nem ad unū sibi attributionis, nempe ad Deū: sicut in Theol.
disputat de Deo, ut ostendat n solū qualis in se sit, sed qmō
Creator oīo, qmō sibi sibi consequens a natura naturali quā
se p unionem hypostaticā caravit de.

Conctio 2da Theologia ratiō sibi formalis ē una Sciā,
Unitate specifica: Est s. s. q. 1. h. 3. p. qd illa ē

una sp̄s sua r̄ae ob̄i formalis, cuius ē unū sp̄s ob̄i
formale, sed Theologia ē unū. q̄o. p̄br m. q̄a l̄e unica
revelat̄o div̄ina in qua oīa revelata cōtinent̄.

Conclusio 3ta. Theologia ē et una simplex qualitas
seu habitus, q̄ per suam entitatē simplicem ad varia ob̄i
particularia extendit̄, et plures actus efficit. Quod sumit̄
ex dictis: q̄a oēs actus seu assensus Theologici sunt eius
dem sp̄s, q̄a nitunt̄ uno eodemq̄ motivo. q̄o gene
rant unā simplicem qualitatem. Et confirmat̄ ex p̄o
habitū inferiorū fidei, sp̄s Charitatis. Nam ideo
hi sunt habitus simplices q̄a indivisibiliter et sub una
r̄ae formali tendunt in oīa sua ob̄i. Nam fides credit
oīa de testimonio s̄c̄i veritatis: spes sperat DEUM et suū
bonū. Charitas amat Deū et tria p̄ Deū, ut in se bonū
ē. Sic Poenitentia detestatur peccata n̄a, q̄a tenent̄ iustitiam
Dei. Conf. r̄do q̄ia n̄a habitus datur ex parte ob̄i
aliqua r̄ae in illud tendendi q̄ cōter motū q̄andi
vācū. v. g. in habitu illius datur aliqua r̄ae de qua
illius movet̄ ad assentiendū p̄positioni. In habitu Volū
tatis datur aliqua r̄ae boni q̄ voluntatem attrahit et
movet̄ ad appetendū. hoc q̄o motū seu r̄ae tendendi
dat sp̄m ipsi actui q̄o oēs actus q̄ proveniunt in uno motū
sunt oīes sp̄s q̄ ea habitus. Cōm̄ q̄ in Theologia sit
unū motū r̄ae s̄m cōtinuū sc̄p̄, q̄o Theologia ē
unica sp̄s et consistit in unū simplicem habitū.

Et hinc sc̄p̄o r̄do habitus hunc n̄ nullo modo posse exten
sione augeri ex parte sui. Quod q̄a n̄ p̄t augeri nisi q̄ actus
sed oēs actus sunt eiusdem sp̄s q̄ datur aīa intendit̄ habitū
et n̄ extendit̄. Dicit̄ ex parte sui, q̄a idem indivisibilis ha
bitus p̄t habere extensionē quōsi materiam ex parte
ob̄i et actuum q̄ circa illū versant̄. Quod etiam patet

in fide in se ipſa q̄ n̄ augeh̄ in se ipſa n̄ in tenditue p̄t̄m
extenſione augen̄ ex parte ob̄i. q̄a p̄m̄s plura ob̄ta per
illū credere.

Secūdo h̄o habitū Theologia statim ac in p̄m̄p̄
nerat̄ in quocūq̄ gradu exp̄veniat̄ actū et or̄a
cūq̄ maam̄ sui ob̄i ex se h̄t̄re v̄m̄ ad p̄m̄cūq̄ ab̄o
gradū suā intenſionis et circa quamvis maam̄ sui
et h̄o ē: q̄a in illo gradu intenſionis ē capax̄ illū ex tenſi
onis ex parte ob̄i et actū, et n̄ respicit illā p̄ formalem
extenſionē suā. p̄ additionē partiū suā entitat̄ q̄ h̄t̄
illā quāsi em̄m̄ter ex vi suā indivisibilis entitat̄ q̄
statim ac h̄t̄ illā entitatē h̄t̄ et totā illā v̄m̄, q̄a h̄c
magis divisibilis illū v̄m̄ quā entitat̄ Idem p̄t̄ de fide
in se ipſa, q̄ ob̄i minima sit, equaliter inclinat̄ ad or̄a credi
bili et s̄ estimatio div̄ino, ob̄i fieri possit ut or̄a n̄ sint
aequalit̄ applicata p̄ sp̄s ad doctrinā et ideo augen̄ p̄ fides
ex hac parte.

Secūdo h̄o quocūq̄ augeh̄ habitū Theologia p̄ intenſi
onem augen̄ in ord̄ine ad or̄a actū, quos elicerē p̄t̄ et or̄a
totā maam̄ in pa versari p̄t̄. h̄o ē: q̄a si h̄t̄ habeat habitū
dine intenſionis t̄m̄ in extenſionē et indivisibilis q̄. q̄ndō
cūq̄ intendit̄, statim totā suā exp̄sionē intendit̄.

Ob̄iectio Si in Theologia ideo ē una scia, et simplex,
qualitas, q̄a h̄t̄ unū modū concludendi, s̄t̄ ex revelatis q̄
v̄s sciā tales sunt una scia: q̄a h̄t̄ unū modū concludendi.
s̄t̄ ex notis evidenter h̄m̄ie n̄adi. R̄deo X̄ conf. Theologia
n̄ h̄t̄ unū modū concludendi p̄ unū modū extrinsecum
aliā vero sciā ob̄i habeant unū modū concludendi, p̄ diverse
t̄ media.

Secundo Non videt̄ fieri posse, ut p̄ absent̄ q̄t̄ v̄m̄
illū facilis reddat̄, ad absent̄ alterū distincta. R̄deo
Verū ē si loquamur de propositionib̄ et habitib̄ evidentiū: n̄
v̄ de habitib̄ fidei Theologie. Discriminis r̄o ē: q̄a habitib̄
evidentes ostendunt propositionis veritatem in se ipſa n̄ v̄.

Dei, q̄ solum remotè p̄t ordinar ad amandū Deū: Nam q̄ cog
noscat Deū, et eius bonitatem p̄t ex ea cognitione moveri, ut
iudicet Deū merito expedirendū, et tunc iudicium illud erit prac
ticū n̄ a p̄cedens cognitio;

Secundo Plures sunt Cognitiones practicae in Theologia quā
Speculativa. q̄ Theologia ē magis practica quā Speculativa.
Arguo Concesso ante X. cog. quia et si plures sint practicae de alijs
rebus t̄n plures sunt Speculativa de Deo, q̄ ē ob̄m p̄ntale.

Cognitio h̄t̄ia Absens Theologici q̄a sunt practica, q̄d̄one
Speculativa: Nulla t̄n simul ē practica et Speculativa. q̄ pars
p̄t. Ita p̄t. quia implicat eundem absens esse simul utrumq̄
nam si practica ē, versat̄ circa praxim et consequit̄ n̄ ē specu
lativa. Si Speculativa versat̄, circa rei nudā cognitionem
q̄ a. habet̄ possit ēe simul practica et Speculativa alia ē r̄o: p̄t
n̄. idem habet̄ habere diversos actus, et ita p̄t ēe simul practica
et Speculativa, respectu diversorum: Et idem actus nihil h̄t̄ unde
simul practica et Speculativa dici possit.

Quare In Theologia sit p̄stantior alijs Scijs Arguo
Theologia quatenus Speculativa ē oibz Speculativis Nobilior
ē: p̄t q̄o nulla ceteris ē, nec ulla ob̄m h̄t̄ p̄stantia q̄
m̄p̄e s̄tam Sciā Nobilitate h̄t̄. Arguo r̄do Theologia qua
tenus ē practica oibz Scijs practica Nobilior ē: q̄o q̄o m̄p̄e
practicas Scijs illa ē p̄stantissima (viḡim̄is ad obtinendam
s̄mā n̄ ordinat̄, sed Theologia, quā practica ē, s̄m̄is, videt̄
viḡio beatifica n̄ ordinat̄, vlt̄er̄is.

Et haec de Prolegomenis Sacrae
Theologiae.